

โครงการจิตต์รักษ์คลองแสนแสบ เป็นการดำเนินงานภายใต้โครงการวิจัยศึกษาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบริเวณริมคลองแสนแสบของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในระยะ 3 ปี ตั้งแต่ ปี 2553-2555 ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองตามยุทธศาสตร์การสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ

โดยงานวิจัยโครงการศึกษาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบริเวณริมคลองแสนแสบ เฟส 1 ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองแสนแสบ ของประชาชนอาศัยอยู่บริเวณริมคลองแสนแสบใน 4 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพฯ ชั้นใน กรุงเทพฯ ชั้นกลาง กรุงเทพฯ ชั้นนอกและอำเภอบางขุนเทียน จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุมชนในพื้นที่บริเวณชั้นกลางและชั้นนอก เป็นชุมชนที่น่าสนใจ ที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายนำร่องในการรณรงค์ ทั้งนี้เนื่องจากมีลักษณะปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน

ด้วยเหตุนี้ โครงการศึกษาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบริเวณริมคลองแสนแสบ เฟส 2 จึงทำการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลของสื่อประชาสัมพันธ์และกิจกรรมประชาสัมพันธ์ โครงการคืนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา (โครงการนำร่อง:Pilot Project) ในมิติเชิงกว้างในบริเวณกรุงเทพฯชั้นกลางและชั้นนอก 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคลองสองต้นนุ่น ชุมชนคลองสามวา ชุมชนเทพลีลา และชุมชนเขตบางชันถึงเขตลาดกระบัง เพื่อศึกษาวิจัยถึงรูปแบบและเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้

จากการวิจัยใน เฟส 2 มีการพัฒนาสื่อและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องและหลากหลายมากขึ้น ภายใต้ 3 Theme คือ (1) ในรูปแบบสาระบันเทิง (Edutainment) เน้นวิธีการง่าย ๆ ไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ (2) ขยะสร้างรายได้ : แยกให้เป็น ขายเป็นเงิน ไม่ทิ้งลงคลอง และ (3) สุขภาพสร้างได้ : รักชีวิต รักรักษ์คลองแสนแสบ โดยการศึกษาวิจัยในเฟส 3 ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ โครงการต้นแบบ “คืนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา” กรณีชุมชนเทพลีลา เพื่อสร้าง “Thepleela Model” พัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในชุมชนอื่น ตลอดจนสร้างแผนยุทธศาสตร์ด้านการรณรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบระดับชาติต่อไป

โครงการวิจัย ทั้ง 3 เฟส ดำเนินการในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาให้ชุมชนรักและหวงแหนคลองแสนแสบ คลองประวัติศาสตร์สายนี้เสมือนเป็นเจ้าของร่วมกัน อันจะส่งผลต่อการกระตุ้นให้เกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตลอดจนจิตสำนึกในการอนุรักษ์คลองแสนแสบของคนในชุมชนให้ดีขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งสังคม ชุมชน ประเทศชาติทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป